

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012, tilastot

2.9.2013

1 (12)

Sisällysluettelo

■ Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen tilastot	1
■ Vakuutusmaksutulo	1
■ Luottotappiot	3
■ Maksetut korvaukset	3
■ Liikekulut	4
■ Vastuuvetka	5
■ Ammattitaudit	9
■ Tilastolähteet	12

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen tilastot

Seuraavassa esitetään tilastoja vakuutusyhtiöiden yhteensasketuista tiedoista. Tarkastelussa ovat mukana vain suomalaiset vakuutusyhtiöt lukuun ottamatta vakuutusmaksutulon tarkastelua, jossa ovat mukana myös Suomessa toimivan sivuliikkeiden maksutulotilastot. Tilastot on esitetty bruttoluvuista, siis luvuista ennen jälleenvakuuttajan osuuden vähentämistä.

Kuvioiden ja taulukoiden otsikoissa on kerrottu miltä Excel-tiedoston "taulukko, lakisääteinen tapaturmavakuutus 2003–2012" välilehdeltä esitetty tieto on saatavilla numeerisessa muodossa.

Vakuutusmaksutulo

Vakuutuksenottajilta kerätty vakuutusmaksu sisältää eriä, joita ei lueta vakuutusyhtiön tilinpäätöksen mukaiseen maksutuloon. Tällaisia eriä ovat luottotappiot, työsuojelumaksu, jakojärjestelmämaksu sekä vuoteen 2004 asti sairaanhoitomaksu¹. Näistä siirtotuloksi luokiteltavia eriä ovat työsuojelumaksu ja jakojärjestelmämaksu (ja sairaanhoitomaksu), sillä vakuutusyhtiön tulee tilittää nämä maksut edelleen

¹ Sairaanhoitomaksua kerättiin vuoteen 2004 asti. Se poistui tarpeettomana vuonna 2005, jolloin alettiin soveltaa ns. täyskustannusvastaavuutta. Sen mukaan vakuutusyhtiö maksaa julkisen terveydenhuollon palveluista asiakasmaksun asemasta todellisia kustannuksia vastaavan korvauksen.

Taulukko 1. Vakuutusmaksun muodostuminen

Miljoonaa euroa	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Vakuutusmaksutulo	416,0	437,8	539,0	571,2	585,3	586,3	554,7	537,7	584,4	619,4
Jakojärjestelmä	100,0	109,9	102,0	94,9	96,7	94,7	92,2	105,2	120,9	111,2
Luottotappiot	4,7	5,6	3,9	3,6	4,3	4,0	7,4	6,3	6,6	7,9
Työsuojelumaksu	9,2	9,7	10,1	10,3	10,5	10,3	9,7	9,6	10,7	10,9
Sairaanhoitomaksu	27,1	27,1								
Yhteensä	557,0	590,1	654,9	680,1	696,9	695,3	664,0	658,8	722,5	749,4

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012, tilastot

2.9.2013

2 (12)

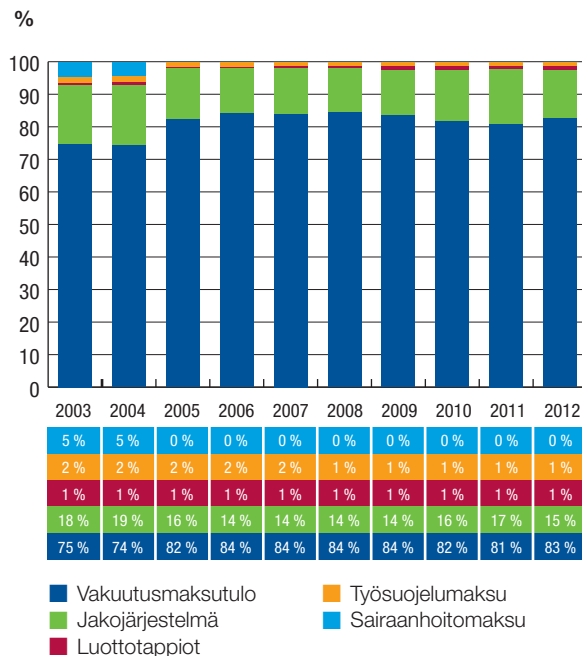
Työsuojelurahastolle ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle (ja Kansaneläkelaitokselle).

Seuraavassa taulukossa ja kuviossa esitetään vakuutuksenottajilta kerätyn maksun muodostuminen. Siirtotulojen osuus koko maksusta on viime vuosina ollut noin 17 prosenttia.

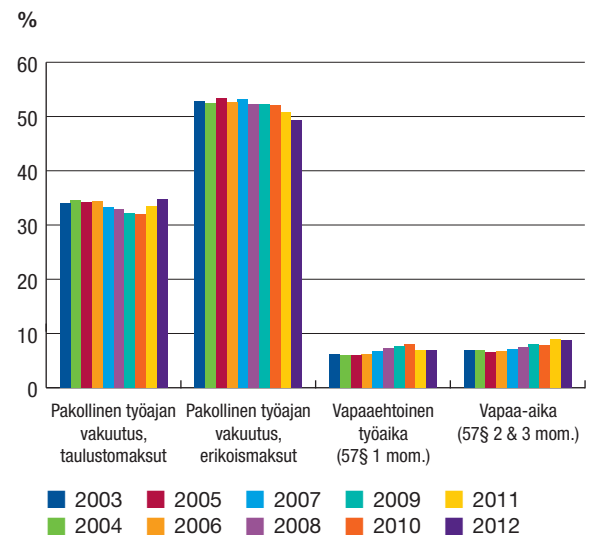
Tuloslaskelman mukainen vakuutusmaksutulo muodostuu pakollisista työajan taulustomaksuvakuutuksista (eli

yleensä pienten yritysten vakuutukset), pakollisista työajan erikoismaksuvakuutuksista (suurten yritysten vakuutukset), tapaturmavakuutuslain 57 § 1 momentin mukaisista vapaaehtoisista työaikavakuutuksista ja 57§ 2 sekä 3 momentin mukaisista vapaa-aikavakuutuksista. Seuraavassa taulukossa ja kuvioissa on esitetty vakuutusmaksutulon jakauma sekä vakuutusmaksutulon muodostuminen vakuutustyypeittäin. Kuvioissa esitetty vakuutusmaksutulo sisältää jakojärjestelmämaksut vuoteen 2006 asti.

Kuvio 1. Maksun muodostuminen

Kuvio 2. Vakuutusmaksutulon jakauma

Taulukko 2. Vakuutusmaksutulon muodostuminen vakuutustyypeittäin

Miljoonaa euroa	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pakollinen työajan vakuutus, taulustomaksut	176,2	189,0	219,0	229,1	194,1	192,8	177,8	171,4	195,9	215,3
Pakollinen työajan vakuutus, erikoismaksut	272,7	287,2	341,4	350,5	310,5	306,5	289,8	280,3	296,4	306,1
Vapaaehtoinen työaika (57§ 1 mom.)	31,5	32,9	38,4	41,4	39,1	42,8	42,1	43,5	40,2	43,2
Vapaa-aika (57§ 2 & 3 mom.)	35,6	38,6	42,2	45,1	41,6	44,1	44,9	42,6	51,8	54,7
Yhteensä	516,0	547,7	641,0	666,2	585,3	586,3	554,7	537,7	584,4	619,4

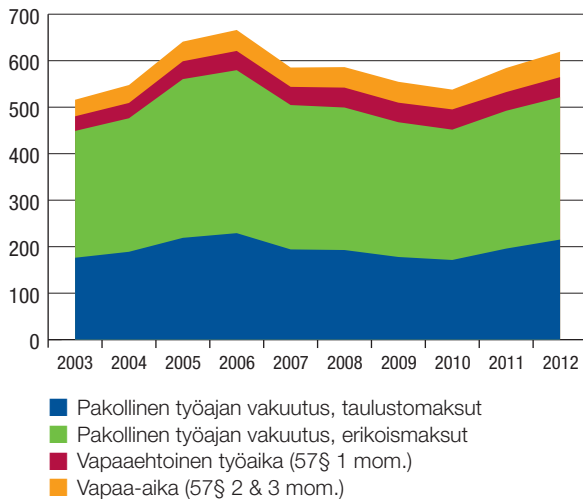
Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012, tilastot

2.9.2013

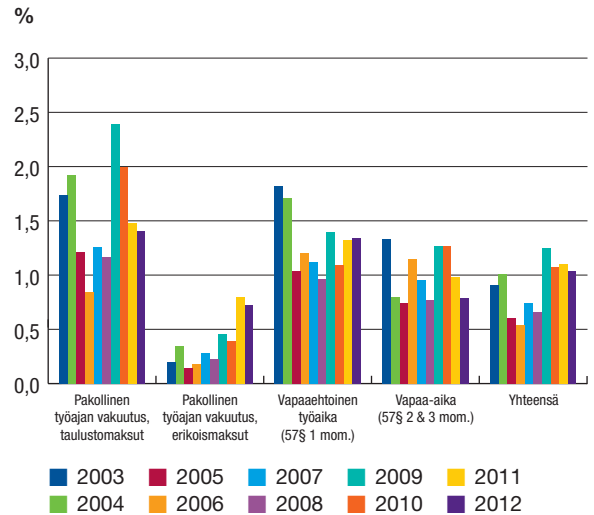
3 (12)

Kuvio 3. Vakuutusmaksutulo

Miljoonaa euroa

Kuvio 4. Luottotappiot prosentteina vakuutusmaksutulosta (VJ012)

Luottotappiot

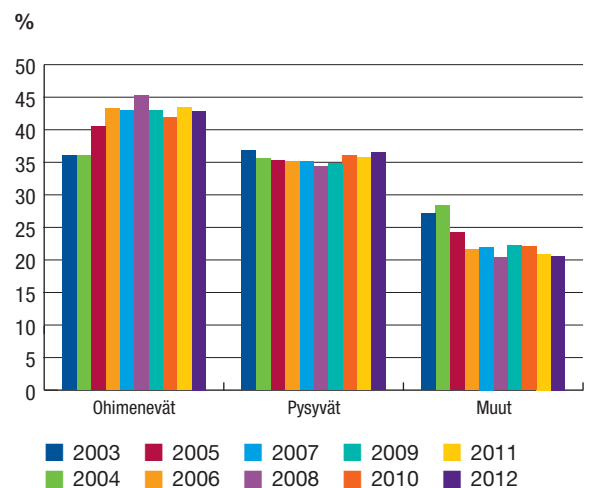
Lakisääteinen tapaturmavakuutus on työnantajalle pakollinen vakuutus. Lisäksi lain mukaan vakuutusyhtiö ei voi kieltäytyä antamasta tai pitämästä voimassa siltä haettua vakuutusta. Tämän vuoksi on tärkeää seurata myös luottotappioiden määrän kehitystä. Työnantajien taloudelliset vaikeudet näkyvät yleensä luottotappioiden lisääntymisenä.

Kuviossa 4 esitetään luottotappioiden kehitys tarkastelujaksolla vakuutustyypeittäin.

Maksetut korvaukset

Maksetut korvaukset on jaettu ohimeneviin², pysyviin ja muihin korvauksiin. Ohimenevät korvaukset muodostuvat lähes kokonaan päiväraha- ja sairaanhoitokorvauksista. Pysyvistä korvauksista merkittävimmän osan muodostavat lopullisesti vahvistetut ja väliaikaiset työkyvyttömyyseläkkeet. Muut

Kuvio 5. Maksettujen bruttovahinkokorvausten jakauma (VJ013)

² Ohimeneviä korvauksia ovat tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukainen päiväraha, mainitun lain 17 a §:n mukainen, sairaanhoitoon sisältyvän fyysikaalisen hoidon aikainen ansionmenetykskorvaus sekä mainitun lain 14 §:n 3 ja 4 momentissa, 15 §:ssä, 20 §:n 3 momentissa, 41 §:n 5 momentissa, 46 §:n 3 momentissa ja 65 a §:ssä tarkoitetut korvaukset. Lisäksi ohimeneviin korvauksiin luetaan oikeudenkäyntikulut.

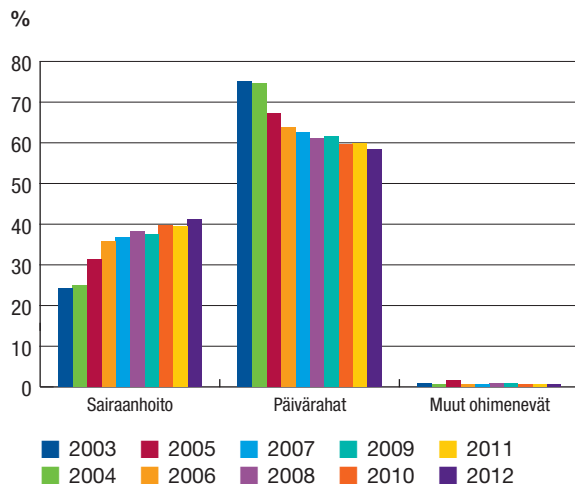

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012, tilastot

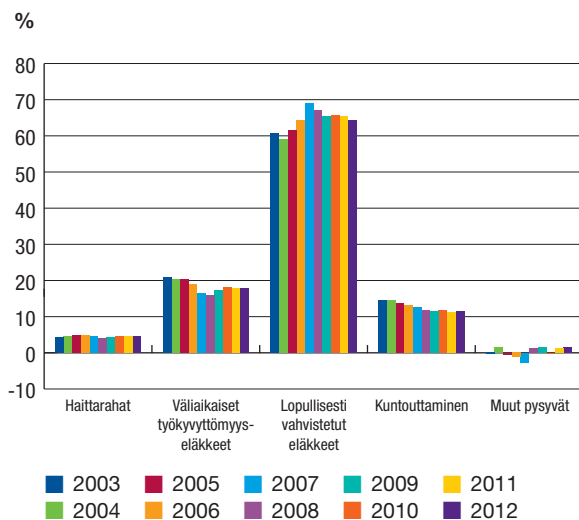
2.9.2013

4 (12)

Kuvio 6. Ohimenevien bruttokorvausten jakauma (VJ013)

Kuvio 7. Pysyvien bruttokorvausten jakauma (VJ013)

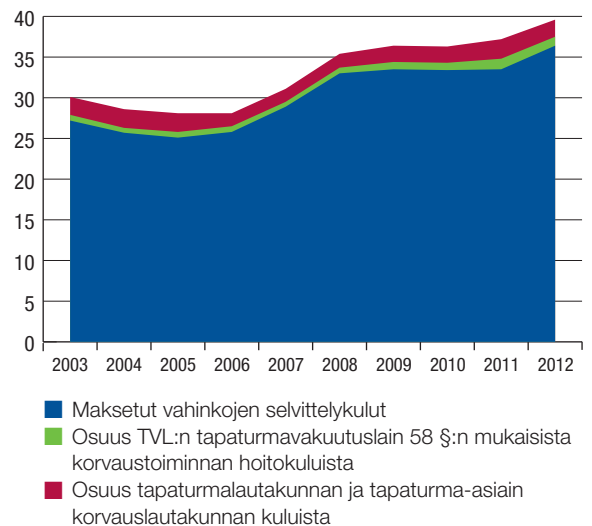
korvaukset³ koostuvat lähinnä indeksikorotuksista, jotka rahoitetaan vuosittain erillisen jakojärjestelmän kautta.

Kuvioissa 5–7 on esitetty maksettujen bruttovahinkokorvausten jakauma sekä ohimenevien ja pysyvien korvausten jakaumat.

³ Muut korvaukset ovat jakojärjestelmän piiriin kuuluvia korvauksia, pooli-korvauksia tai korvauksia joita ei voida luokitella ohimeneviksi tai pysyviksi korvauksiksi.

Kuvio 8. Maksetut korvaustoiminnan hoitokulut (VJ013)

Miljoonaa euroa

Tilinpäätöksen mukaisiin maksettuihin korvauksiin sisältyy myös korvaustoiminnan hoitokuluja. Tällaisia ovat mm. vahingon, eläkehakemuksen ym. vakuutustapahtuman rekisteröinti ja käsittely sekä korvaus/eläkepäätöksen laatiminen ja maksaminen. Korvaustoiminnan kuluihin sisällytetään myös osuudet Tapaturmavakuutuslaitosten Liiton tapaturmavakuutuslain 58 §:n mukaisista korvaustoiminnan hoitokuluista sekä tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan ja tapaturma-asioiden korvauslautakunnan kuluista.

Vakuutusyhtiöiden korvaustoiminnan hoitokuluista omien kulujen osuus oli 92 prosenttia.

Liikekulut

Liikekulujen kohdistaminen lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen ja allokointi eri toimintoihin perustuu yhtiöiden sisäiseen laskentaan. Kohdistusperiaatteet voivat sen vuoksi vaihdella yhtiöiden ja vuosien välillä.

Liikekulusta merkittävimpiä ovat vakuutusten hankinnasta ja hoitamisesta aiheutuvat välilliset ja välittömät kustannukset.

Lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittavat yhtiöt keräävät omien vakuutusmaksujen veloituksen yhteydessä myös työttömyys- ja ryhmähenkivakuutuksen vakuutusmaksuja,

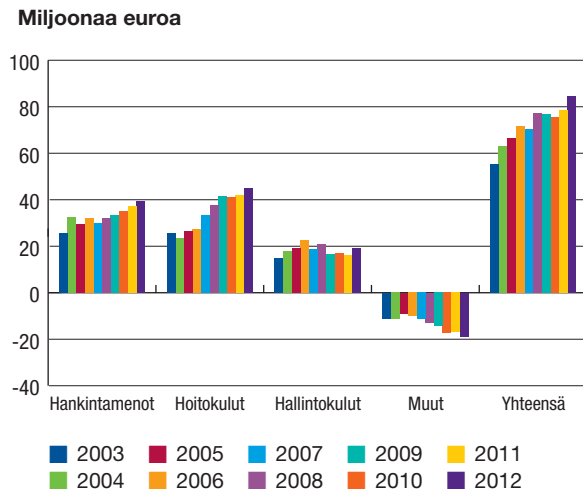

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012, tilastot

2.9.2013

5 (12)

Kuvio 9. Liikekulut (VJ012b)

jotka tilitetään eteenpäin. Tästä työstä vakuutusyhtiöille maksetaan hoitopalkkioita. Nämä sekä menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet pienentävät liikekuluja.

Vastuuelvelka

Vakuutusyhtiön vastuuelvelka muodostuu vakuutusmaksuvastuusta, korvausvastuusta ja tasoitusmäärästä. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vastuuelvelasta 98 % on korvausvastuuta.

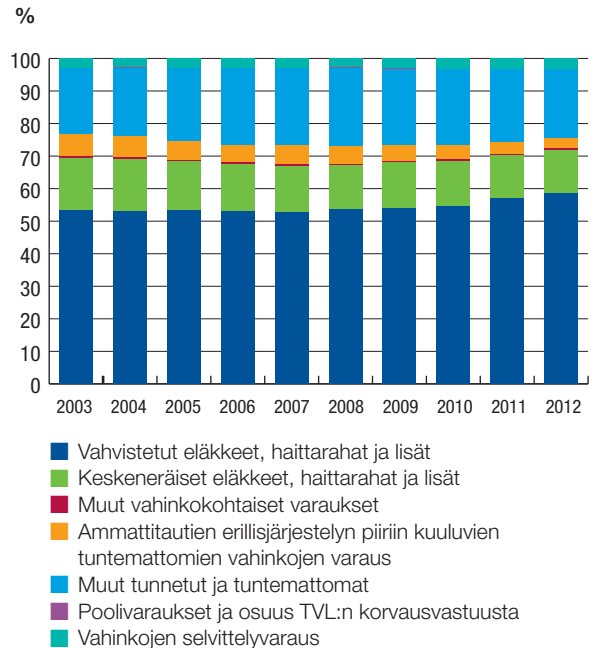
Korvausvastuun muodostuminen

Kuviossa 10 esitetään bruttokorvausvastuun jakautuminen erityyppisiin vastuisiin.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana bruttokorvausvastuun jakaumassa ei ole tapahtunut suurempia muutoksia. Merkittävä osa, noin 70 prosenttia, varsinaisesta bruttokorvausvastuusta liittyy pitkäaikaisiin eläkemuuotoisiin vastuisiin. Jakojärjestelmästä maksettavat korvaukset, kuten indeksikorotukset, eivät sisälly vakuutusyhtiön tulevia korvauksia varten varattuun varsinaiseen korvausvastuuseen.⁴

⁴ Vuodesta 2008 alkaen TVL:lle aiheutuvat korvauskustannukset rahoitetaan jakojärjestelmän avulla. Näin ollen vakuutusyhtiöiden taseessa ei ole korvausvastuuta näitä kustannuksia varten vuodesta 2008 lähtien.

Kuvio 10. Varsinaisen bruttokorvausvastuun jakauma (VJ031)

Korvausvastuun sattumisvuosittainen jakauma

Korvausvastuu muodostuu varauksista, jotka liittyvät useana eri sattumisvuonna tapahtuneisiin tai ilmenneisiin vahinkoihin. Seuraavissa kuvioissa esitetään tarkasteltavien kymmenen tilivuoden osalta korvausvastuun muodostuminen eri sattumisvuosina aiheutuneista vahingoista. Koska korvausvastuun jakautuminen sattumisvuosiin kuitenkin riippuu voimakkaasti korvaustyyppistä, niin kuviot esitetään erikseen kolmesta merkittävimmästä korvaustyyppistä:

1. vahvistetut eläkkeet, haittarahat ja lisät
2. keskeneräiset eläkkeet, haittarahat ja lisät
3. varaukset muille tunnetuille tai tuntemattomille vahingoille (lukuun ottamatta ammattitautien erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien tuntemattomien vahinkojen erillisvarausta)

Jakauma annetaan myös näiden luokkien yhteenlasketuista luvuista.

Korvausvastuusta suurin osa eli noin 58 prosenttia muodostui vahvistetuista eläkkeistä, haittarahoista ja lisistä. Vahvis-

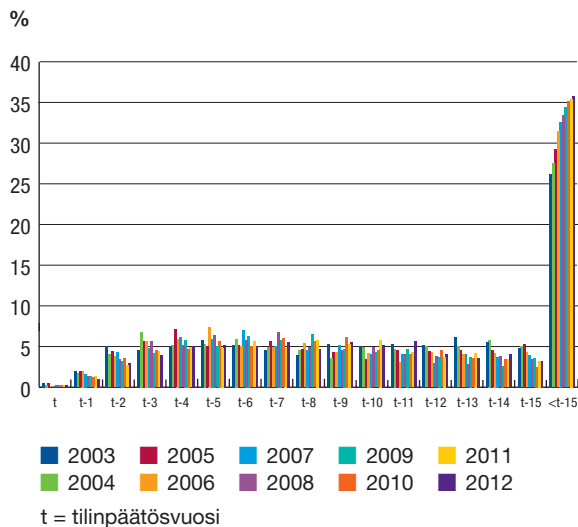

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012, tilastot

2.9.2013

6 (12)

Kuvio 11. Vahvistettujen eläkkeiden, haittarahojen ja lisien sattumisvuosittainen jakauma (VJ032a)

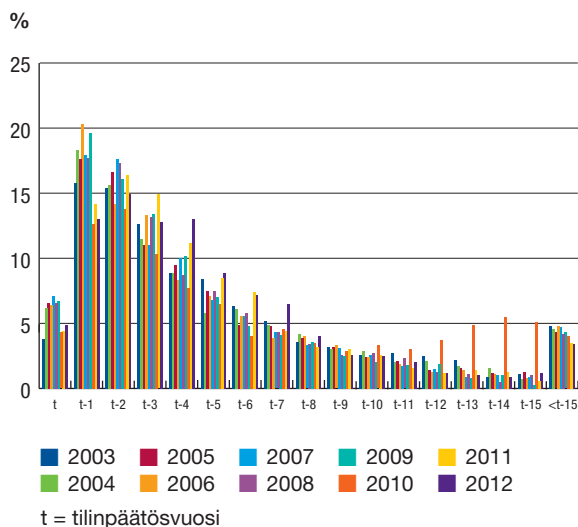
tettujen eläkkeiden, haittarahojen ja lisien sattumisvuodet ovat tyypillisesti erittäin vanhoja. Yli 55 prosenttia vastuusta liittyy sattumisvuosiin, jotka ovat yli 10 vuotta vanhoja.

Korvausvastuusta noin 13 prosenttia muodostui keskeneräisistä eläkkeistä, haittarahoista ja lisistä. Keskeneräisten eläkkeiden, haittarahojen ja lisien sattumisvuodet painottuvat selvästi tuoreempiin vuosiin. Noin 67 prosenttia vastuusta liittyy sattumisvuosiin, jotka ovat korkeintaan viisi vuotta vanhoja. Varauksista kuitenkin noin 3 prosenttia liittyy yli 15 vuotta vanhoihin sattumisvuosiin, mikä osoittaa varauksen hidasta selviämistä.

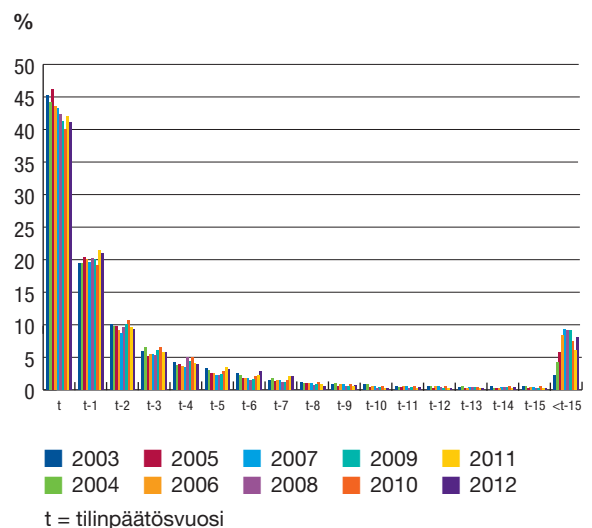
Muiden tunnettujen ja tuntemattomien vahinkojen varaus muodostuu pääosin ns. kollektiivivarauksesta. Varauksessa otetaan huomioon tyypillisesti sekä tunnetut että tuntemattomat ohimenevät korvaukset ja tuntemattomat pysyvät korvaukset. Tämä varaus vastaa noin 21 prosenttia koko korvausvastuusta.

Ohimenevät korvaukset selviävät pysyviä korvauksia nopeammin. Hetkenä, jolloin tuntematon pysyvä korvaus tulee tunnetuksi, varaus tavallisesti siirtyy keskeneräisiin eläke-, haittaraha- tai erilaisten lisien varauksiin. Tämän takia varaus

Kuvio 12. Keskeneräisten eläkkeiden, haittarahojen ja lisien sattumisvuosittainen jakauma (VJ032a)

Kuvio 13. Muiden tunnettujen ja tuntemattomien⁵ vahinkojen varauksen sattumisvuosittainen jakauma (VJ032b)

5 Lukuun ottamatta ammattitautien erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien tuntemattomien vahinkojen erillisvarausta.

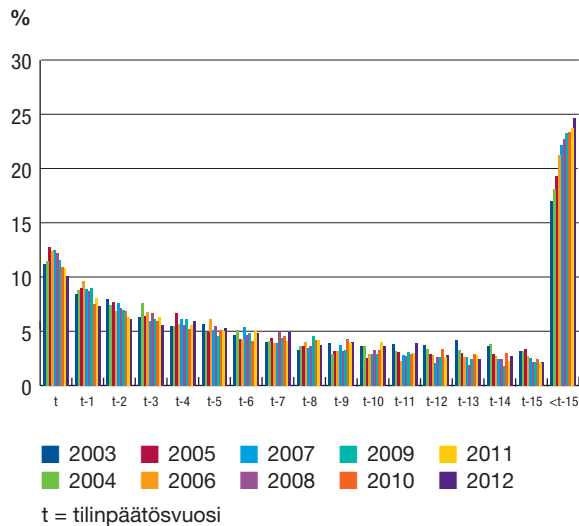

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012, tilastot

2.9.2013

7 (12)

Kuvio 14. Yhteenlaskettu sattumisvuosittainen jakauma

muille tunnetuille ja tuntemattomille vahingoille painottuu erittäin voimakkaasti tuoreempiin sattumisvuosiin.

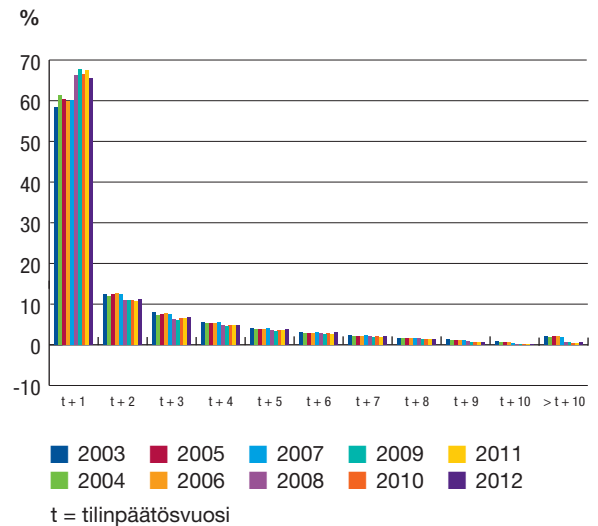
Luokkien 1–3 yhteenlaskettu korvausvastuu muodostaa noin 93 prosenttia koko korvausvastuusta. Yhteenlasketusta bruttokorvausvastuun sattumisvuosijakaumasta noin 40 prosenttia varauksista liittyi korkeintaan viisi vuotta vanhoihin sattumisvuosiin. Yli 10 vuotta vanhoihin sattumisvuosiin liittyi noin 39 prosenttia vastuista. Varaukset yli 15 vuotta vanhoihin sattumisvuosiin suhteessa muihin sattumisvuosiin ovat kahden viimeisen vuoden aikana kasvaneet 1,4 prosenttiyksikköä.

Vahinkokorvausvastuun selviämiskajauma

Kuvioissa 15–17 esitetään vahinkokorvausvastuun selviämiskajauma, eli arvio tilivuoteen (t) mennessä sattuneista vahingoista aiheutuvista (diskontatuista) kassavirroista tilivuotta seuraavien vuosien aikana. Kuviot perustuvat tilivuonna tehtyyn alkuperäiseen arvioon vahinkojen selviämisestä. Erät esitetään suhteessa tilivuoden korvausvastuuseen, joten kunkin vuoden korvausosuudet summautuvat 100 prosenttiin.

Bruttokorvausvastuun ohimenevien korvausten arvioitu selviämiskajauma (purkautuminen) painottuu selvästi tuoreimpiin sattumisvuosiin. Noin 83 prosenttia vastuusta arvioidaan tulevan maksetuksi kolmen ensimmäisen vuoden

Kuvio 15. Bruttovastuuvuoden ohimenevien korvausten arvioitu selviämiskajauma (VJ033)

aikana. Vahinkojen pääasiallisesta nopeasta selviämisestä huolimatta noin 0,6 prosenttia vastuusta arvioidaan maksettavan vasta 10 vuoden jälkeen.

Bruttokorvausvastuun pysyvien korvausten osalta selviämiskajauma on luonnollisestikin hyvin erinäköinen. Seuraavassa kuviossa esitetään pelkästään keskeneräisten pysyvien korvausten selviäminen. Edelleen, tilivuoden jälkeen vahvistettavia eläkkeitä, haittarojoja ja lisiä käsitellään jakaumassa kertakorvauksina siten, että ne otetaan huomioon vahvistamishetkellä pääoma-arvostaan. Tämän jälkeen niiden ryhmittely muuttuu vahvistetuiksi pysyviksi korvauksiksi, ja ne poistuvat kuviosta. Vahvistetuista eläkkeistä, haittarojoista ja lisistä maksettavia korvauksia ei siten oteta huomioon selviämiskajaumassa. Kun keskeneräinen pysyvä vastuu vahvistetaan, vakuutusyhtiön vastuusta poistuu myös merkittävä määrä epävarmuutta.

Selviämiskajauman erilaisesta profiilista huolimatta myös keskeneräisten pysyvien korvausten kohdalla arvioitu selviämiskajauma painottuu tuoreempiin sattumisvuosiin. Kolmen ensimmäisen vuoden aikana vastuusta arvioidaan maksettavan noin 52 prosenttia. Noin 15 prosenttia vastuusta arvioidaan kuitenkin maksettavaksi vasta 10 vuoden jälkeen.

Koska keskeneräisten pysyvien korvausten korvausvastuu on huomattavan suuri (noin kuusinkertainen) verrattuna

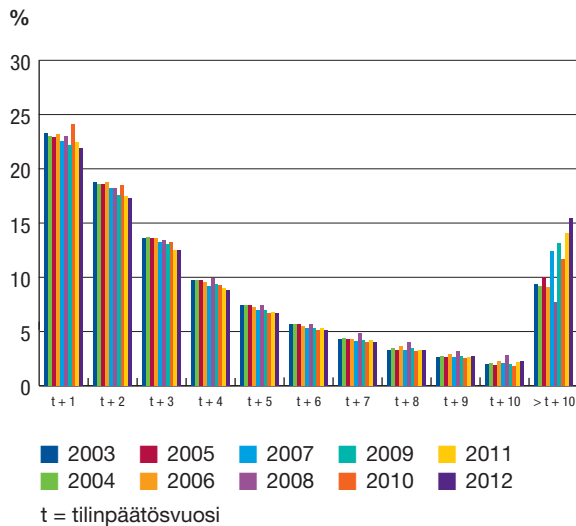

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012, tilastot

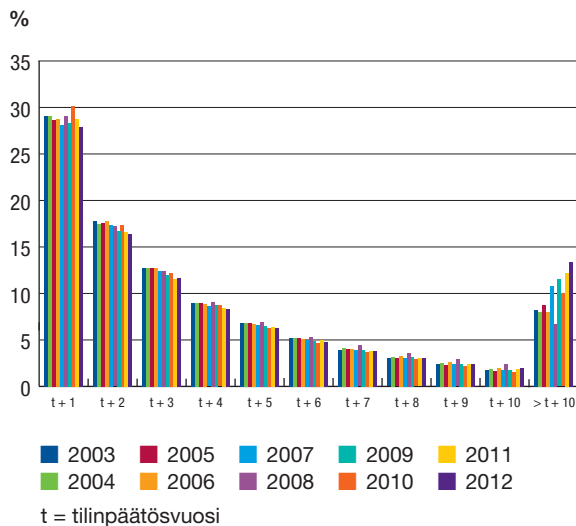
2.9.2013

8 (12)

Kuvio 16. Bruttovastuuvelan keskeneräisten pysyvien korvausten arvioitu selviämisyajakauma ahvistamishetkeen (VJ033)

Kuvio 17. Bruttovastuuvelan ohimenevien korvausten arvioitu selviämisyajakauma (VJ033)

ohimenevien korvausten vastuuseen, näiden yhteenlaskettu selviämisyajakauma muistuttaa keskeneräisten pysyvien korvausten jakaumaa. Kokonaisarviona noin 56 prosenttia korvausvastuusta arvioidaan selviävän kolmen vuoden sisällä ja 71 prosenttia viiden vuoden sisällä. Noin 13 prosenttia vastuuvastuusta arvioidaan selviävän vasta 10 vuoden jälkeen.

Korvausvastuun riittävyys

Seuraavassa taulukossa arvioidaan sitä, miten hyvin kunakin vahinkovuonna tehty varaus vahinkokorvausvastuuseen on riittänyt näistä vahingoista aiheutuvien vahinkokorvausten maksamiseen. Taulukossa verrataan alkuperäistä arviota vahinkovuoden jäljellä olevasta korvausvelvollisuudesta (eli vahinkovuonna sattuneista vahingoista varattua vahinkokorvausvastuun määrää vahinkovuonna tehdyn tilinpäätöksen mukaisesti) vahinkoa seuraavina vuosina tarkentuneeseen arvioon näistä korvauksista. Tarkentunut arvio muodostuu arviohetken mennessä maksetuista korvauksista ja arviohetkellä tehdystä varauksesta tulevaisuudessa maksettavia korvauksia varten. Laskelmassa eliminoidaan diskonttauksen purkautumisesta ja diskonttokoron muutoksesta aiheutuva ero korvauksissa.

Taulukossa esitetyt luvut saadaan suhteuttamalla kunakin vuonna tarkentunut arvio vahinkovuoden alkuperäiseen arvioon. (Vahinkovuonna suhdeluku on aina 100 prosenttia.) Sataa prosenttia suurempi suhdeluku tarkoittaa sitä, että alkuperäinen arvio korvausvastuusta ei ole osoittautunut riittäväksi.

Vahinkokorvausvastuun riittävyyttä tarkastellaan tuoreimman (eli vuonna 2012 tehdyn) arvion perusteella. Taulukosta nähdään, että korvausvastuu on kantavuonna 2003 osoittautunut riittämättömäksi. Vuoden 2003 osalta virhemarginaali on kuitenkin alle viisi prosenttia, joten havaittu poikkeama ei ole olennainen.⁶

Vastuuvelan diskonttaus

Varsinaisesta bruttokorvausvastuusta noin 86 prosenttia oli diskontattua vastuuvelkaa. Diskontattu vastuuvelka muodostuu pelkästään eläkeluotoisista vastuista. Keski-

⁶ Selvityksessä 0–5 prosentin virhemarginaalia pidetään ei olennaisena (eli normaalina virhearviona), 5–10 prosentin virhemarginaalia kohtuullisena, 10–20 prosentin virhemarginaalia merkittävänä ja yli 20 prosentin virhemarginaalia erittäin merkittävänä.

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012, tilastot

2.9.2013

9 (12)

Taulukko 3. Bruttovahinkokorvausvastuun riittävyysseuranta (VJ02c)

Kantavuosi	Riittävyysprosentti*									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
2003	100,0 %	107,2 %	110,5 %	110,5 %	108,6 %	105,9 %	102,4 %	104,0 %	104,7 %	103,5 %
2004	–	100,0 %	106,2 %	98,8 %	96,7 %	98,2 %	92,2 %	90,1 %	92,1 %	89,3 %
2005	–	–	100,0 %	106,0 %	96,8 %	95,5 %	95,2 %	89,4 %	91,3 %	91,9 %
2006	–	–	–	100,0 %	95,5 %	87,9 %	84,3 %	80,5 %	79,7 %	79,9 %
2007	–	–	–	–	100,0 %	97,1 %	90,5 %	87,5 %	85,6 %	85,0 %
2008	–	–	–	–	–	100,0 %	101,6 %	93,7 %	89,6 %	89,8 %
2009	–	–	–	–	–	–	100,0 %	89,6 %	80,4 %	78,1 %
2010	–	–	–	–	–	–	–	100,0 %	106,7 %	95,4 %
2011	–	–	–	–	–	–	–	–	100,0 %	96,1 %
2012	–	–	–	–	–	–	–	–	–	100,0 %

* Aloittavan varauksen riittävyysprosentti on 100.

Taulukko 4. Sovellettu laskuperustekorko

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Korkein	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %
Mediaani	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,08 %	3,00 %
Keskiarvo	3,11 %	3,11 %	3,06 %	3,05 %	2,94 %	2,64 %
Alin	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Korkein sallittu diskonttokorko	3,70 %	3,60 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %

määräinen diskonttokorko laski jälleen edellisvuodesta ja oli 2,64 (2,94) prosenttia. Sovellettu laskuperustekorko vaihteli huomattavasti yhtiöstä riippuen. Taulukossa 4 esitetään yhteenvetotietoa yhtiöiden soveltamista diskonttokoroista. Taulukkoon on myös lisätty tieto asetuksella säädetystä⁷ enimmäiskorosta.

Ammattitaudit

Silloin kun on kyse ammattitaudista, tapaturman sattumishetkeä vastaa se ajankohta, jona ammattitauti on ilmennyt. Jollei erityisistä syistä muuta johdu, ammattitaudin ilmene-mishetkenä pidetään sitä ajankohta, jona sairastunut hen-kilö ensimmäisen kerran hakeutui lääkärin tutkittavaksi silloin tai myöhemmin ammattitaudiksi todetun sairauden vuoksi.

Jollei sairastunut henkilö enää ammattitaudin ilmetessä ole siinä työssä, josta tauti on voinut aiheutua, korvausvelvolli-suus määräytyy sen mukaan, minkä työsuhteen perusteella suoritettu työ on viimeksi voinut aiheuttaa taudin (viimeinen mahdollinen altistumisvuosi). Jos korvausvelvollisuuden määräävä altisteinen työsuhte on päättynyt ennen ilmene-mishetkeä, ammattitauti kuuluu ns. erillisjärjestelyn piiriin.

⁷ Sosiaali- ja terveysministeriön asetus henki- ja vahinkovakuutusyhtiön vastuuvelan laskennassa käytettävästä enimmäiskorosta (610/2008).

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012, tilastot

2.9.2013

10 (12)

Taulukko 5. Tunnetut ammattitaudit (milj. euroa) ja erillisjärjestelyn osuus niistä prosentteina (VJ041a ja VJ041b)

Ilmenemisvuosi	Maksetut bruttovahinko- korvaukset		Vahinkokohtaiset bruttovaraukset		Yhteensä		Vahinkojen lukumäärä	
2003	28,4	36,8 %	20,3	38,2 %	48,7	37,4 %	3 938	15,0 %
2004	30,4	34,6 %	23,9	40,9 %	54,3	37,4 %	4 054	17,6 %
2005	33,0	36,2 %	25,9	45,2 %	58,9	40,1 %	4 091	13,0 %
2006	27,6	35,2 %	28,2	42,3 %	55,8	38,8 %	3 610	13,1 %
2007	24,5	39,0 %	25,8	41,5 %	50,3	40,3 %	3 562	14,0 %
2008	20,5	37,9 %	24,6	40,6 %	45,1	39,3 %	3 219	14,7 %
2009	14,8	44,2 %	17,5	56,6 %	32,4	50,9 %	2 548	16,5 %
2010	12,9	41,2 %	23,3	50,7 %	36,1	47,3 %	2 399	13,4 %
2011	6,6	33,7 %	11,9	54,9 %	18,5	47,3 %	2 119	10,0 %
2012	1,5	38,3 %	3,0	73,0 %	4,5	61,5 %	1 105	6,3 %

Ammattitaukeista maksettiin vuonna 2012 korvauksia 62,1 miljoonaa euroa, mikä vastasi 14 prosenttia maksetuista bruttovahinkokorvauksista. Erillisjärjestelyn osuus tästä oli 19,4 miljoonaa euroa eli 31 prosenttia.

Taulukossa 5 esitetään vuoden 2012 loppuun mennessä tietoon tulleiden ammattitautitapausten lukumäärä ilmene-
misvuosilta 2003–2012 sekä niistä maksetut korvaukset ja

tehdyt varaukset. Taulukossa esitetään myös erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien ammattitautien osuudet näistä.

Ammattitautitapauksissa raportointiviive on usein merkit-
tävä. Taulukosta 6 nähdään, miten vuonna 2012 ilmoitetut
ammattitaudit kohdistuvat ilmenemisvuosille. Lukumäärät
esitetään erikseen erillispiiriin kuuluvista ja muista ammatti-
taudeista. Taulukosta havaitaan, että erillisjärjestelyn piiriin

Taulukko 6. Vuonna 2012 ilmoitetut ammattitaudit ilmenemisvuosittain (lkm)

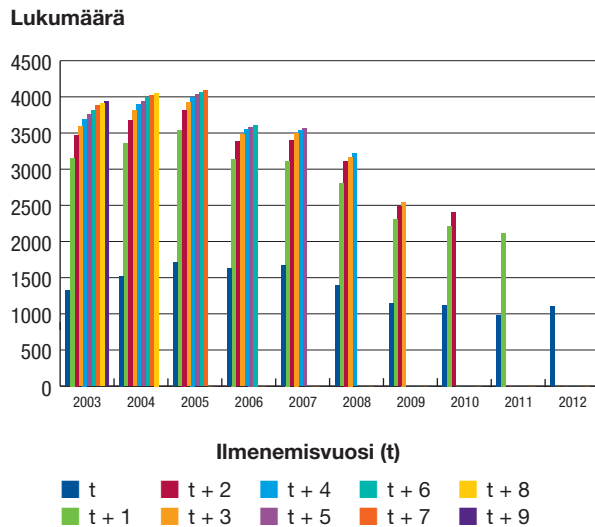
Ilmenemisvuosi	Ammattitaudit ilman erillisjärjestelyn piiriin kuuluvia		Erillisjärjestelyn piiriin kuuluvat ammattitaudit		Ammattitaudit yhteensä
		Jakauma		Jakauma	
< 2003	321	12 %	86	19 %	407
2003	17	1 %	14	3 %	31
2004	29	1 %	10	2 %	39
2005	22	1 %	11	2 %	33
2006	16	1 %	12	3 %	28
2007	16	1 %	11	2 %	27
2008	33	1 %	17	4 %	50
2009	41	2 %	25	5 %	66
2010	133	5 %	50	11 %	183
2011	978	37 %	156	34 %	1 134
2012	1 035	39 %	70	15 %	1 105
Yhteensä	2 641		462		3 103

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012, tilastot

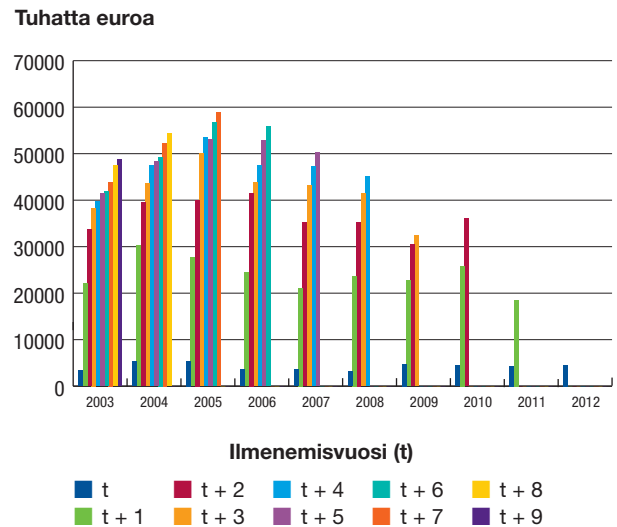
2.9.2013

11 (12)

Kuvio 18. Ammattitautien lukumäärän kehitys (VJ041a ja VJ041b)

Kuvio 19. Ammattitautien maksetut korvaukset lisätyn vahinkokohtaisilla varauksilla (VJ041a ja VJ041b)

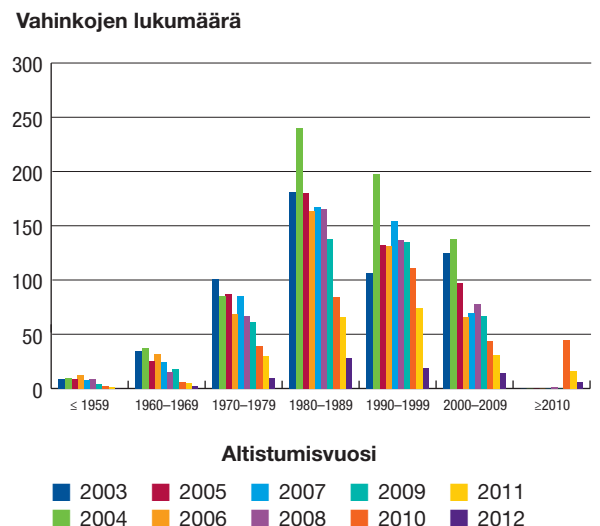
kuuluvien ammattitautien osuus ilmoitetuista ammattitautitapauksista on merkittävä, mutta että ne tulevat tietoon hitaammin kuin muut ammattitaudit.

Ammattitautien ilmoittamiseen liittyvä raportointi- ja vaikeuttaa huomattavasti niistä aiheutuvien korvausmäärien arviointia. Tämä koskee erityisesti erillisjärjestelyn piiriin lukeutuvia ammattitauteja. Ammattitautien ja erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien vahinkojen aiheuttama epävarmuus vastuvelassa vaihtelee kuitenkin huomattavasti eri vakuutusyhtiöiden välillä vakuutuskannan luonteesta riippuen.

Kuvioissa 18 ja 19 esitetään ammattitautien ilmenemisvuosi-kohtainen lukumäärän sekä maksettujen ja vahinkokohtaisesti varattujen korvausten kumulatiivinen kehitys. Kuvioista voidaan nähdä, että vaikka suurin osa ammattitau- deista tulee tietoon ilmenemisvuonna ja sitä seuraavana vuonna, niin ammattitautia todetaan myös pidemmän ajan kuluttua altistumisesta. Korvausmäärillä mitattuna merkittävimpiä ovat ilmenemisvuotta seuraavat kolme vuotta.

Kuviossa 20 esitetään vielä ammattitautien erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien vahinkojen lukumäärät altistumisvuosikymmenittäin ja ilmenemisvuosittain. Kuviossa ovat mukana sellaiset ammattitaudit, joista on maksettu korvauksia tai tehty varauksia vuonna 2012. Kuvioista nähdään, että erillisjär-

Kuvio 20. Ammattitautien erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien vahinkojen ilmenemisvuosittainen kehitys (VJ042a)

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012, tilastot

2.9.2013

12 (12)

jestelyä koskevia ammattitauti-ilmoituksia on tehty erityisen runsaasti 1980-luvulla tapahtuneista altistuksista.

Vakuutusyhtiö varautuu vastuuvelassaan etukäteen työtapa-
turmista ja ammattitau-
deista tulevaisuudessa maksettaviin korvauksiin. Työtapa-
turmien ja tavanomaisten ammattitau-
tien riskit voidaan yleensä arvioida kokemukseräisen tiedon
perusteella. Sen sijaan riskin suuruuden arvioiminen on
haasteellista sellaisten ammattitautien kohdalla, joissa taudin
aiheuttaneesta altistuksesta taudin puhkeamiseen kuluu
pitkä aika (latenssiaika). Esimerkiksi asbestin ja kemiallisten
tekijöiden työssä aiheuttaman syövän latenssiaika voi olla
jopa 15–30 vuotta. Erityisen vaikeaa vastuuvelan arviointi on
sellaisten työelämässä mahdollisesti esiintyvien altisteiden
aiheuttamissa ammattitau-
deissa, joiden osalta syy-seuraus-
suhdetta ei tällä hetkellä vielä edes tunneta.

Pitkän latenssiajan ammattitautien korvauksiin liittyvän
epävarmuuden vuoksi näihin liittyvät korvaukset rahoitetaan
vuodesta 2008 lähtien vuosittain jakojärjestelmällä. Pitkän
latenssiajan ammattitauteihin liittyvää tulevaa korvausvel-
voitetta ei näin ollen enää varata vakuutusyhtiön vastuu-
velkaan. Tämä koskee ammattitau-
teja, joissa altistuksesta,
joka on voinut viimeksi aiheuttaa ammattitaudin, on taudin
ilmetessä kulunut vähintään viisi vuotta, mutta ei kuitenkaan
näistä ammattitau-
deista johtuvia korvaustenhoidokuluja.
Muutos koskee vain sellaisia ammattitau-
teja, joissa altistus-
ta, joka on viimeksi voinut aiheuttaa ammattitaudin, on ollut
1.1.2008 tai sen jälkeen. Tämä tulee ajan mittaan huomatta-
vasti vähentämään ammattitauteihin varautumiseen liittyvää
epävarmuutta.

Tilastolähteet

Selvityksessä olivat mukana lakisääteistä tapaturmavakuu-
tusta harjoittavat suomalaiset vakuutusyhtiöt:

- A-Vakuutus Oy (A-Vakuutus)
- Aktia Vahinkovakuutus Oy (Aktia), 1.3.2013 alkaen
Folksam Vahinkovakuutus Oy
- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia (Fennia)
- If Vahinkovakuutusyhtiö Oy (If)
- Lähivakuutus Keskinäinen Yhtiö (Lähivakuutus)
- Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö (Pohjantähti)
- Vahinkovakuutusyhtiö Pohjola (Pohjola)
- Redarnas Ömsesidiga Försäkringsbolag (Redarnas)
- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola (Tapiola)
- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva (Turva)
- Valion Keskinäinen Vakuutusyhtiö (Valio)
- Ålands Ömsesidiga Försäkringsbolag (Ålands)

sekä Eta-sivuliike:

- Tryg, Tryg Forsikring A/S Suomen sivuliike

